DİYARBAKIR ÖZGÜR HABER

DİTAM'ın Anadil toplant

İsviçre'de dilsizlerin dili, resmi dil

DİTAM öncülüğünde yapılan Anadilde eğitim konulu buluşma toplantısında önemli başlıklar ortaya çıktı. Kürt dili konusunda önemli çalışmalar yapan KÜRT-KAV yöneticisi Fehim Işık'ın ve katılımcıların yaptığı tespitlerden bazılarını başlık olarak öne çıkardık, karşılıklı soru cevap ve anlatımlardan öne çıkan detayları iç sayfada okuyunca, ne kadar önemli tespitlerin yapılmış olduğunu göreceksiniz.

Toplantıda öne çıkan başlıklar şöyle;

'Önemli travmalar yaşanıyor',
'Milli Eğitim sistemi ile olmaz',
'Sadece küçük bir grup karşı',
'Kürtçe Pazar dili olmalı ki, yaşasın',
'Galiçya ve katalanlar',
'Yüksek öğrenimde Kürtçe',
'Kürtçeye önem azaldı',
'Kürtçe Eğitim bir hak',
'Yetişmiş dil uzmanı sıkıntısı',
'Arap alfabesi 15 günde kalktı',
'İsviçre'de dilsizlerin dili, resmi dil',
'Devlet koşulları sağlamalı',
'Kürtçe merkeze konmalı',
'Çocuklarımıza ne kadar aktarabileceğiz',
'Sorunun çözümünü hala Türkçe konuşuyoruz'

Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi **(DİTAM)** tarafından başlatılan Kırklar meclisi buluşmalarının ikincisi gerçekleşti. Karşılıklı konuşma, bilgilenme ve soru-cevap şeklindeki buluşmanın konusu Ana Dil'de eğitimdi. Kırklar meclisi buluşmasına konuk olarak katılan, KÜRT-KAV yöneticisi Fehim Işık, katılımcıların Kürt dili ve eğitimi ile ilgili merak ettiklerini yanıtladı, dünyadaki örneklerin ne olduğunu aktardı.

DİTAM merkezinde gerçekleşen Kırklar meclisi buluşmasının katılımcı isimleri ise, Sedat Yurtdaş, Mehmet Kaya, Hüseyin Yayman, Şeyhmus Diken, Dr. Emin Uluğ, Cihan İpek, Fahri Karakoyunlu, Mesut Azizoğlu, Seda Yılmaz, Serap Tezel, Davut Ökütçü, Beşir Yılmaz, İhsan Toprak, Metin Toprak, Hasan Şeker, Osman Kazıcı'dan oluştu,

Fehim Işık eğitimin toplumsal uzlaşma aracı olarak kabul edilmesi gerektiğini ifade ettiği konuşmasının başında, böyle bir toplumsal uzlaşmanın sağlanması yönünde proje geliştirildiğini, Kendilerinin de bu projenin içinde olduğunu aktardı. Proje, eğitimde ana dilin kullanımı ile ilgili. Projenin katılımcılarının ise; Talim Terbiye Kurulu üyeleri, İlköğretim Genel Müdürü, Ortaöğretim Genel Müdürü, MEB Müdür Yardımcısı, YÖK Genel Kurul Üyesi, Akademisyenler, Kürt Enstitüsü, KÜRT-KAV, Kürdi Der, İHD ve diğer STK'lar'dan oluştuğunu aktaran Işık, **DİTAM**'ın belirlediği Ana Dil'de eğitim başlığı ile ilgili konuşmasını başlattı.

Önemli travmalar yaşanıyor

Kürt dili ile ilgili yapılan proje konusunda kısa bir bilgi veren Fehim Işık, Dünyadaki örnekleri ile anadil konusundaki giriş konuşmasını başlattı ve şunları söyledi, "Anadilinde eğitim alamayan çocukların ileride önemli travmalar yaşıyorlar. Kendi anadilini kullanan bireyler dünyada her zaman daha başarılı oluyorlar. Avrupa'nın hemen her ülkesinde, Amerika'da ve diğer gelişmiş demokrasilerde anadilde eğitimin önü açık ve dolayısıyla topluma faydalı bireyler yetişmesi kaçınılmaz oluyor böylece. Bizim yaptığımız çalışmalarda karşımıza çıkan önemli bir hususu paylaşmak gerekiyor. Türkiye'de ana dilde eğitim talebinde bulunan Kürtler örneğinden gidersek, sadece eğitim dilinin Kürtçe olması sorunu maalesef çözmüyor. Türkiye'de yürürlükte olan mevcut milli eğitim sisteminde müfredat değişmedikçe ve eğitim sisteminde köklü reformlar yapılmadıkça ana dilde eğitimin faydası beklendiği kadar olmayacaktır.

Milli Eğitim sistemi ile olmaz

Ezberci, tek tip, ırkçı ve sorgulatmayan bir eğitim sisteminde bireylerin Kürtçe eğitim alması açıkçası beklediğimiz etkileri göstermeyecektir. Yine aynı şekilde milli eğitim sisteminde anlatılan tarih derslerinde yanlı bir tarih anlayışı mevcuttur. Bu tarih anlayışı içerisinde Şeyh Sait isyanı vb. konuların anlatım şekli önemlidir. Bununla birlikte tarih kitapları içerisinde Kürt sözcüğü sadece zararlı cemiyetler anlatılırken geçmektedir. Bizler küçükken yine de bu sözcüğü duyduğumuzda zararlı olarak görmüyor gerisini düşünmeden sadece Kürt kelimesinin geçmesini önemsiyorduk.

Sadece küçük grup karşı

Aynı şekilde Ermenilerin, Süryanilerin ve diğer halkların tarih derslerinden nasıl geçtiği hepimizin malumu. Türkiye'de küçük bir grup ırkçı, faşist kesimin dışında hemen herkes anadilde eğitime karşı çıkmamakta ve bununla birlikte bu yönde devlet politikasının oluşturulması yönünde çalışmaların yapılmasını olumlu karşılamaktadırlar. Yapılan birçok araştırma neticesinde ulaştığımız bu bilgi, Türkiye toplumunun bu konuya hazır olmadığı yönündeki iddiaları da çürüten önemli bir bilgidir.

Pazar dili olmalı ki, yaşasın

Kürtçe eğitimin önemi bu dilin yaşaması açısından son derece önemlidir. Bir dil gündelik yaşamda kullanılmadıkça, yani pazar dili haline gelmedikçe bir süre sonra yok olmaya mahkûmdur. Kürtler kendi anadillerinde eğitim görmedikçe büyük risk altındalar. Ana dilde eğitim konusunun bir devlet politikası haline gelmesi önemlidir. Örneğin İsveç'te bugün 30'un üstünde dille eğitim yapılmaktadır. İsveç'te bunun şöyle bir önemi de vardır. Anadiliyle büyüyen bir çocuk ile anadiliyle büyümeyen bir çocuk arasında ciddi farklılar gözlemlenmiş ve anadilini kullanamayan bireylerde agresif tavırlar gözlenmiştir. Bu da suç işleme potansiyelinin artmasına sebep olan öğelerden biri olarak kabul edilmiştir.

Galiçya ve Katalanlar

Dünya örneklerinden biri de İspanya'da yaşayan Galiçyalılar ile Katalanlardır. Galiçyalılara ana dilde eğitim olanakları devlet tarafından sağlanmış ve bu konuda talepkar değillerdi. Ancak Katalanlar dillerini kullanmak için büyük mücadele vermişlerdi. Dolayısıyla bugüne baktığımızda Kalanların dillerini kullanma oranları %80'lere varırken Galiçyalılarda bu oran sadece %20 civarındadır.

Yüksek öğretimde Kürtçe

En önemli tartışma konularından biri de elbette ki yükseköğretimde Kürtçe eğitim talebinin pratikte çok da kullanılabilecek bir talep olmadığı yönünde. Elbette Kürtçe hatta Türkçe dahi bugünün dünyasında bilim ve teknoloji dili olmaktan uzaklar. Ancak bir birey istediği dilde eğitim alma hakkına sahip olabilmelidir. Bunu kullanıp kullanmamak yine o bireyin özgürlüğü dâhilindedir. Önemli olan bu şartların sağlanmasıdır. Kürtçe gündelik hayatta kullanılmaya devam ettikçe ve pazar dili olmaya başladıkça ben inanıyorum ki Kürtçe yükseköğretim almak da daha cazip hale gelecektir.

Kürtçeye önem azaldı

Devletin son 8-10 yıldır yürüttüğü asimilasyoncu süreç daha önceki süreçlerden çok daha ciddi boyutlara ulaşmıştır. TRT 6 ve Kürt dili ve Edebiyatı bölümlerinin açılması, Kürtler arasında bir rehavete yol açmıştır ve dolayısıyla Kürtçeye verilen önem azalmıştır. Kürtçe'nin eğitim dili olması ve resmi olarak kullanılabilmesi mümkün olmadıkça devlet Kürtleri kültürel bir öğe olarak kabul etmeye devam edecek ve Kürtçe bir süre sonra kaybolmaya yüz tutacaktır.

Şeyhmus Diken: Asimilasyonun son 8–10 yıl içerisinde arttığına katılmıyorum. Bu konuda düşüncelerim bunun tam aksi yönünde. Şöyle bir soru sormak istiyorum. Sizce Batıdaki metropollerde mi böyle bir rehavet var yoksa bölgede mi böyle bir durum söz konusu. Benim izlenimlerim bölgede Kürtçeye olan ilginin arttığı yönünde, hatta Batı metropellerindeki aydın demokrat kesimin "kardeş" halkın dilini daha fazla öğrenmeye çalıştığını, hatta Kürtçe dil bilgisi ve sözlüğün daha çok ilgi gördüğüne tanık oluyoruz.

Dr. Emin Uluğ : Kürtçeyi kaybetmek tamamen kimliği kaybetmek anlamına mı geliyor, yoksa kimliği kaybedince mi dil kayboluyor?

Fehim Işık: Dili kaybetmek tamamen kimliğini kaybetmek anlamına gelmiyor elbette, ancak kimliğini kaybetme noktasında önemli bir başlangıçtır diyebilirim. Benim kanaatlerime göre son zamanlarda Kürt olmayanların da Kürtçe öğrenme talepleri artmıştır ancak, bu talep daha çok entelektüel bir yönelmedir ve çok sınırlıdır maalesef. Örneğin Kürtlerin evlerine gittiğimizde onlarda Kürtçe televizyon seyretme oranlarının çok düşük olduğunu görüyoruz. Bu Batı'da da bölgede de aynı şekildedir. Bunun şöyle bir sonucu olmaktadır. Zaman içerisinde Kürtçenin kullanımının azalması süreç içerisinde Kürt kökenli Türk'üm noktasına gelecektir. Bu durumun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla anadilde eğitim topluluk hakkı olarak tanınmalıdır.

Şeyhmus Diken: Bölgedeki belediyelerin dil üzerindeki vurgu ve ısrarların etkisi nasıl oldu? Tabelaların Kürtçe olması, pazarda Kürtçenin kullanılmasının özendirilmesi vs. gibi çabalar.

Fehim Işık: Elbette pazarda ya da yoldaki tabelalarda Kürtçe isimlerin kullanılmasının bir önemi vardır. Dil bir ihtiyaçtır, dolayısıyla insanlar ihtiyaç hissettikleri zaman o dili kullanırlar. Mesela Diyarbakır'daki Kürtçe tabelaları insanların yüzde kaçı dikkate aldı ya da kullandı? Direktifle ya da yaptırımla bu gibi özendirmeler ilk etapta insanları o dili kullanmaya sevk eder ama sürekli hale getirmez. Örneğin İstanbul'da Kürtçe dublaj yapan bir tek insan bulunmazdı ancak TRT Şeş'ten sonra ihtiyaç hâsıl oldu ve insanlar Kürtçe dublaj yapan insanları arar oldular. Bu da elbette ki insanları Kürtçe öğrenmeye sevk eden bir durum oldu. Ayrıca birçok Kürt sanatçı hızlı bir şekilde Kürtçe öğrenmenin yollarını arar oldular bunu zorla yaptırmak mümkün değildi.

Serap Tezel : Kürtçe eğitimin yapılması bir etnisitenin yaşaması için çok önemlidir. Çalışmanızda yer alan bir bölüm ilgimi çekti. Üniversiteye gelen öğrenci anatilik düşünmeyen, sentezlere varamayan bir yapıya sahip. Bu insanların yüzde onunu sorgulaya-

ısından önemli tespitler

bilir hale getirirsek bile önemli bir aşama kaydederiz. Bence bu korkunç bir tabloyu gözler önüne seriyor. Bu eğitim modelinde eğitimin Kürtçe olması Kürtlere ne kazandıracak, ne katacak? Kürtçe eğitim hemen şimdi başladı denilse Kürtler buna hazırlar mı? Kürtler bununla ilgili yetişmiş insanlar var mı? Kürtlerin günümüze ayak uydurarak kendi dillerini geliştirmeleri bence çok önemlidir.

Fehim Işık: Bu ülkedeki eğitim müfredatı ezbercidir, şabloncudur. Dolayısıyla farklı bir eğitim müfredatı üzerinden çalışmalar yapmak zorundayız. Bununla ilgili her türlü çalışmayı da yapıyoruz ve bunun farkındayız. Bu yüzden de yapılandırmacı eğitim müfredatıyla bir müfredat hazırlanması için özen göstermeye çalışıyoruz. Yapılandırmacı eğitim müfredatında öğrenciye bilgi verilmez, sadece bilgiye ulaşmanın yolu anlatılır. Yalnız Kürtçe çok yaygın ve kullanılır olmadığından ön bilgi verme yoluna girmek zorunda kalıyoruz ve yapılandırmacı eğitim müfredatını tam olarak uygulayamıyoruz.

Kürtçe eğitim bir hak

Bugün geldiğimiz noktada Kürtçe her ne olursa olsun eğitim dili olmalıdır diye düşünüyorum. Yani mevcut eğitim sistemi içinde dahi olsa Kürtçe kullanılmalıdır. Önceleri her hangi bir yayının içeriğine bakmadan Kürtçe olarak kaleme alınmış olması bizim için yeterliydi ancak şimdilerde elbette içeriği de önemsemeye başlıyoruz. Dolayısıyla bence bu bir süreçtir. Yani ilk etapta Kürtçenin eğitim dili olarak kullanımının yaygınlaştırılması daha sonra da farklı müfredat ve sistemlerin uygulanmasını olağan karşılıyorum. Bugünden kalkıp eğitim müfredatının yanlış olması dolayısıyla Kürtçe eğitim için henüz erken olduğunu düşünmek yerine, bugüne kadar yapılan bir yanlışlığı ortadan kaldırmak için yani Kürtçenin eğitim dili olarak kullanılması için çabalamak gerektiği kanaatindeyim. Kürtçe eğitim bir hak olarak tanınmalı ve sahibine teslim edilmelidir.

Yetişmiş dil uzmanı sıkıntısı

Anadilde eğitim taleplerini göz önüne aldığımızda bunun altyapısının ne kadar mümkün olduğu da herkesçe merak edilen konular arasında. Irak Kürdistan'ında (Kuzey Irak)'ta Kürtçe 1991 yılından itibaren serbest olarak kullanmaya başlanmıştır. Ancak buna rağmen hala eğitim dili kısmen Arapçadır. Mesela hukuk dili Arapça olarak kullanılmaktadır. Bizde de hemen ertesi gün ders kitaplarımızı Kürtçe hazırlayamayacağız. Yetişmiş eğitimci ve dil uzmanı bulmak bugün çok kolay değildir elbette ama zaman içerisinde buna yönelik talepler arttıkça insanlar bu alanlara yönelecekler ve altyapı konusunda da sıkıntılar çözülecektir.

Şeyhmus Diken. Tam burada belki de Cumhuriyet tarihine bakmak gerekiyor. Atatürk kara tahtanın önüne geçip Türkçe'nin öğrenilmesini emrettiğinde Türk entelektüelleri buna ne kadar hazırdı mesela.

Arap alfabesi 15 günde kalktı

Fehim Işık: Bu konuyla ilgili ilginç bir anekdot var mesela. Atatürk bu kararı verdiği zaman çevresindeki insanlardan bazıları 3 sene birileri 5 sene sonra hazır olacaklarını söylüyor ve Atatürk yumruğunu masaya vuruyor ve 15 gün sonra bu ülkede Arap alfabesi kalmayacak diyor. Gerçekten de 15 gün sonra Arap alfabesi kullanılmıyor. Ancak o günkü toplum ile bugünkü toplum arasında bilgi ve bilgiye erişmede önemli bir fark var. Siyaseten ortaya konmuş bir tutum var. Kürtler için de durum böyledir, konunun siyasi boyutu önemlidir. Ama bu siyaset içerisinde üzerinde en tartışılabilecek ve dünyanın tüm kesimlerinden destek görebilecek talep dil talebidir.

Cihan İpek: Almanya'da anadilde eğitim konusuyla ilgili bir uygulama var. Türk dili zorunlu bir ders değil ve devlet yerel hükümetlere yetkiyi devretmiş. Aşağı yukarı bütün eyaletlerde normal müfredatların dışında devletin istihdam ettiği eğitimciler okul sonrası belli saatlerde bölgede yaşayan insanların ana dilinde eğitim veriyorlar. Seçimlik ders olarak böyle bir uygulama yapılırsa soruna bir katkısı olabilir mi? Normal müfredatın dışında seçimlik Kürtçe eğitimin verilmesinin bir katkısı olabilir mi?

İsviçre'de, dilsizlerin dili, resmi dil

Fehim Işık: Avrupa'da dil ile ilgili yaygın olan politika göçmen toplulukların ana dilini öğrenmesidir. Kürtler Türkiye'de göçmen bir topluluk değildir, kendi toprakları üzerinde yaşayan yerleşik bir halktır. Aynı örneği bu ülkede kullanmak çok doğru değildir. Almanya'nın Kuzey Westfelya eyaletinde 15 öğrenci bir araya gelirse öğretmenlerini de bulmak kaydıyla maaşını devlet vermek kaydıyla haftada 3 saat anadilini öğrenme eğitimi veriyor. İsveç'te bu sayı daha farklıdır. Orada 5 kişi bir araya geldiğinde bu hakkı kullanabiliyorlar. Almanya'dan farklı olarak İsveç devleti öğretmen de atamak zorundadır. İsveç'teki eğitim anadili öğrenme eğitimi değil, A'dan Z'ye tüm müfredat hakkı talep edenlerin anadilinde veriliyor. Bu örneklerin her biri değerlendirilmesi gereken örneklerdir. Ancak Türkiye'de durum farklıdır ve kendi örneğimizi yaratmalıyız. Herhangi bir şablonu bugünden yaratmaya gerek yoktur. Ama en nihayetinde bu sorunlar çözülmesi çok zor konular değildir. Bir örnek de İsviçre'den vermek isterim. İsviçre'de 25 farklı dilde eğitim veriliyor ve hepsi de anayasada resmi dil olarak geçiyor. En son dilsizlere dönük ayrımcılık nedeniyle, dilsizlerin dilini de (işaret dilini) resmi olarak tanıdılar. Tabi resmi olarak tanınmanın getirdiği sonuç şudur; resmi olarak tanımlandığı için her

kurum buna dönük tedbir almak zorundadır. Mahkemeler, hastaneler ve diğer devlet kurumları dilsizler için işaret dilini kullanabilen insanlar bulundurmak zorundadır. Bu açılardan baktığımız zaman resmi dil olarak kabul edilmek önemli; yoksa Türkiye'deki gibi ne bölünme ya da parçalanma argümanı olarak kullanılmıyor İsviçre'de.

Davut Ökütçü: Helsinki Başbakanı ile Kürt meselesini konuştuğumuzda şu cümleleri kurmuştu; "Özgürlük alanlarının genel anlamda genişletilmesi perspektifi içerisinde Kürtçe dilinde yayın, anadilini öğrenme hakkı, anadilde eğitimi seçebilme hakkını önemlidir. Bu işin özgürlük boyutu var bir de ekonomik boyutu vardır. Benim ülkemde herkes istediği dilde gazete yayınlayabilir. Bunun ekonomik boyut ile alakası vardır. Kimse bu dilde bir gazeteyi okumuyorsa bu gazete batar. Ama talep edildiği sürece de o sistem yaşar." Amerika'da da buna benzer şeylerle karşılaşabilirsiniz. Kamuda yoğunluğun olduğu yerlerde birden çok dilde, gerek basılı malzeme gerek görsel olarak karşılanıyor. Burada benim merak ettiğim husus; anadilde eğitimin Üniversite seviyesine getirdiğimiz zaman durum ne olacağı hususudur. Ayrıca yeri gelmişken şunu da belirtmek isterim ki; 301 gibi maddeler bu gibi tartışmaların yapılması önünde büyük bir engel teşkil ediyorlar. Bu gibi çalışmaların başarılı olması için düşünce ve ifade özgürlüğü önündeki engeller kaldırılmalı ve özgür bir ortam yaratılmalıdır.

Devlet koşulları sağlamalı

Fehim Işık: Dünyanın birçok yerinde üniversiteler de çok dilli eğitim veriyorlar. Türkiye'de bu nasıl olacaktır? Benim bu konuya yaklaşımım şudur. Kürtler, anaokulundan üniversiteye kadar kendi anadillerinde eğitim alma hakkına sahiptirler ve bunun koşullarını oluşturmalıdırlar. Ama bunun karşılığı şu olmamalıdır; Sen Kürtsün bu okula gitmek zorundasın. Hayır, Kürtlerin bu hakkı olmalıdır ancak kullanıp kullanmama herkesin özgür iradesine bağlı bir durumdur. Mesela bir vakıf üniversitesi Kürtçe eğitim yapacağım diye kurulabilir ama buna engel olunmamalıdır. Devlet Kürtçe eğitimin koşullarını sağlamak zorundadır. Kürt olmayan biri de bu okullara gidebilme hakkına sahip olmalıdır örneğin.

Kürtçe merkeze konulmalı

Fahri Karakoyunlu: Kürtçeyi merkeze koymazsanız, ortak tarihten, ortak kültürden bahsedemezsiniz. Söylencelerden, şiirden, edebiyattan bahsedemezsiniz. Bir ortak gelecekten de bahsedemezsiniz. Çünkü bütün bu ortaklaşacağımız şeylerin hepsi dil örgüsü esas alınarak geliştirilir. Onun için bana göre Kürdistan sorunu yani Kürt meselesi dil meselesidir. Ama şöyle bir saptama da yapabiliriz. Kürt siyasi taleplerinin önünü dil hakları mı açacaktır ya da Kürt siyasal talepler belli bir noktaya geldikten sonra bu sorunu siyaset sahnesindeki başarı mı çözecektir. Bu ikisini de ayrı düşünmek çok mantıklı görünmüyor. Misal Güney Kürdistan'da dil eksenli bir siyaset geliştirirseniz bunun tarihsel verilerine baktığınız zaman buradaki mücadele siyasal olarak kendi kaderini tayin etme hakkı doğrultusunda bir başkaldırıdır. Bu nedenle bu başkaldırı bu coğrafyada egemen olma mücadelesidir ki bu mücadele zaten kendi ihtiyaçlarını kendisi çözecek formüllerle bugüne getirmiştir. Ama eğer siz Türkiye'deki Kürtler açısından meseleye bakarsanız o kadar net bir tablo çizemezsiniz. Yani diyemezsiniz ki bu siyasal mücadeledir, bir sınır çizelim ve siyasal başarıyla dil ile ilgili eğitim ile ilgili her türlü sorunu kendi dinamikleri ile çözecektir. Ancak bugün o noktada değiliz. Biz hep birisinden bir şeyler istiyoruz. Yani devlet denilen ve inkâr eden, yok sayan, kıyımdan geçiren bir aygıtın bu halkın haklarını vermesini istiyorsunuz, uluslar arası hukuktan faydalanmak istiyorsunuz. Bu eksende baktığınız zaman artık ortak bir coğrafyadan Kürtlere ait bir coğrafyadan, Kürtlere ait bir siyasi talepten öteye, Türkler ile ortaklaşan bir siyasal mücadele perspektifi Ankara'da çözülmesi gereken bir sorundan bahsediyoruz. Böyle olunca da elbette ki dil hakkı kültürel haklar bir halkın siyasal taleplerinin, kendi kaderini tayin hakkını içeren bir talebin ötesinde yer yer azınlık hakları gibi yer yer göçmen hakları gibi algılanmaya yorumlanmaya başlanacaktır.

Hak olarak teslim edilmeli

Sedat Yurtdaş: Anadilde eğitim hak olarak teslim edilmeli. Toplumsal gelişmeye paralel olarak anadilde eğitim toplumda genişçe bir karşılık buluyor. Bütün karmaşasına rağmen, yine de "Politika" sorunların çözümünde en etkili anahtar olarak öne çıkıyor ve sorunları ancak politika ile aşabiliriz. 12 Eylül sonrasında politikleşme artarken, dil aynı düzeyde gelişmedi. Bu manada görece gerileme oldu. İletişim araçları da çok önemli bir parametre oldu bu dönemde. Hemen her alanda, her zamankinden çok daha hızlı yaşıyor ve tüketiyoruz. Dili kurtarmak bu yüzden çok daha zor bir hale geliyor. Devrimsel bir bakış açısından ziyade, evrimsel bir değişim sürecini esas almaya ihtiyacımız var. Dili yaşatmanın çok büyük zorlukları var ama bütün bunların yanında Kürtler uluslaşma sürecinde geç kalmış halk olarak, ana dilinde konuşma ve eğitim ihtiyacını her zamankinden çok daha fazla hissediyorlar ve bunu da çok daha yoğun bir şekilde talep ediyorlar. Şüphesiz tabloyu olumlu bulmak gerekir.

Acilen Kürtçe öğrenmek gerekiyor

Mesut Azizoğlu: Ana dilde eğitim ile ilgili herkes kendi siyasi penceresinden bir tavır alıp yorumluyor. Benim için önemli olan ise kendi dilimi çocuğumun Kürtçeyi öğrenmesidir. Bunu siyasetlerden bağımsız bir şekilde düşünmek de mümkün değil mi? Acilen Kürtçe öğrenmek gerekiyor ve bu farklı siyasi görüşlerden bağımsız da düşünülemez mi?

Çocuklarımıza ne kadar aktarabileceğiz?

Seda Yılmaz: Yeni nesil gençler kendi aralarında Türkçe konuşuyoruz. Ama bizim üzerimizde çok büyük bir sorumluluk var. Bu dili bizler ileriye taşıyacağız ama bu nasıl mümkün olacak. Annelerimizden öğrendiğimiz ninnileri, destanları çocuklarımıza ne kadar aktarabileceğiz? Çocuklarımız nasıl taşıyacak? Zaman geçtikçe çocuklarımız Kürt değil de Kürt asıllıyız diyecekler. Televizyon dili taşımada bence önemli bir araç olabilir. Ancak Kürtçe yayın yapan televizyonlara baktığımda anlamadığım bir dilde yayın yapılıyormuş gibi hissediyorum. Dolayısıyla hangi dili çocuklarımızla ileriye taşıyacağız. Hangi Kürtçe bizim için esas olacak. Bizler annelerimizin Kürtçesiyle konuşuyoruz ama diğer taraftan edebi ve entelektüel Kürtçeyi anlamıyoruz. Bunu nasıl aşacağız?

Sorunun çözümünü Türkçe konuşuyoruz

Mehmet Kaya: Anadilimizi kullanmayı tartıştığımız bir ortamda Türkçe konuşmamız aslında geldiğimiz noktayı çok açık ifade ediyor. Bence Kürtçenin yaşamasını sağlamak olmamalı hedef. Bu ülkede bunu yeniden vurgulamak gerekiyor. Kürtçenin hâkim unsur olacağı bir yapıyı kurmak lazım. Mesela "Üniversite'de Kürtçe eğitim alma konusunda sadece dil ile ilgili atıf yapmak bence yanlış. Burada istediğim dilde mühendislik alırım sanane olmamalı hedef, bu dili kullanabileceğini ve bu dili kullanarak istihdam olabileceğini söyletmek zorundayız. Aksi takdirde karşı tarafın değirmenine su taşımak olur bu. Kürtçe pazarın olmadığını, Kürtçe bilen bir mühendisin ne iş yapacağını ve dolayısıyla Kürtçe üniversite okumanın anlamsızlığını üreten bir argümana karşılık olarak bu dilin pazar dili olabileceğini ve piyasada talep edilebileceğini anlatmak daha anlamlı bir çaba olur. Devletin temel ideolojisi Kürtlerin ekonomik birlikteliğinin Kürtlerin uluslaşma sürecinin altyapısı olduğunun bilinciyle biçimleniyor. Tarihte bunun örnekleri var. Örneğin İsmet İnönü anılarında anlatıyor. İsmet İnönü Mardin'de yılda 130 bin ton kumaş tüketildiği bir durum var. Bu kumaşın önemli bir kısmı Halep'ten ve Irak'tan getiriliyor. Buradaki Kürtler ile olan ilişkilerin kesilmesi için 3 bin tonluk kota konuluyor. Sırf birliktelikler oluşmasın diye. Bugün de çok şey değişmiş değil. Başbakan'ın Irak ziyaretinde hiçbir Kürt işadamı yok heyette. Başbakan'ın Balkanlara yaptığı ziyaretlerde Trakya'daki işadamlarının tamamı bu gezilere davet edilir.

Hüseyin Yayman: Türkler ile Kürtlerin tarihdaşlığı ve kaderdaşlığı var. Kürt sorunu Kürtçe sorununa geldi. Anadilde eğitim meselesinin çözülmesi gerekiyor. **DİTAM**'ın bu konuda öncelik yapması çok önemli.

